

DREPTUL LA VIAȚĂ ȘI LA MOARTE ÎN BIOETICĂ: DILEME ETICE, JURIDICE, MEDICALE ÎN DECIZIILE DE SFÂRȘIT DE VIAȚĂ

Daniela Trofimov

Conducător științific: Anatolie Eșanu

Catedra de filozofie și bioetică, USMF „Nicolae Testemițanu”, Chișinău,
Republica Moldova

Introducere. Aspectele dreptului la viață și moarte au generat în mod constant numeroase dileme morale și juridice, în special asupra deciziei spre final de viață. Astfel, s-a impus o analiză a deciziilor medicale privind sfârșitul vieții, dintr-o viziune interdisciplinară, îmbinând elemente de bioetică și drept medical. **Scop.** Analiza și evaluarea aspectelor bioetice și juridice în context actual, urmărind o înțelegere clară a interpretării și aplicării acestora în diferite sisteme de sănătate cu efectele lor în ansamblu. **Material și metode.** Pentru realizarea acestui studiu, au fost analizate acte normative la nivel național și internațional, studii de caz istorice relevante și literatură de specialitate în drept medical. Cadrul investigației a integrat, totodată, o abordare comparativă a particularizărilor conceptuale a problemei vizate în contexte geografice și culturale diferite. **Rezultate.** S-a evidențiat o tensiune profundă între sacralitatea vieții și respectul demnității umane, subliniind inadaptarea cadrelor juridice la provocările bioetice actuale pe deplin. Reglementările existente prezintă lacune, ceea ce generează incertitudine în aplicarea lor practică, mai ales în contexte culturale și religioase, fiind deseori neglijate. Studiul identifică necesitatea îmbunătățirii accesului la îngrijiri paliative și medicație corespunzătoare, totodată accentuând necesitatea implementării unor politici îmbunătățite, care să reconcilieze autonomia pacientului cu obligațiile deontologice medicale ce țin de corpul uman. **Concluzii.** Dreptul la viață și moarte rămâne un subiect polarizant, ce necesită abordări echilibrate permanente, care să țină cont de pluralismul valoric al societății. Lucrarea propune direcții de reformă legislativă și medicală non-discriminative care să protejeze drepturile fundamentale ale pacientului. **Cuvinte-cheie:** viață, moarte, bioetica, eutanasiie, pacient, autonomie, dileme.

THE RIGHT TO LIFE AND DEATH IN BIOETHICS: ETHICAL, LEGAL, AND MEDICAL DILEMMAS IN END-OF-LIFE DECISIONS

Daniela Trofimov

Scientific adviser: Anatolie Eșanu

Department of Philosophy and Bioethics, Nicolae Testemițanu University,
Chișinău, Republic of Moldova

Introduction. Issues concerning the right to life and death have consistently generated numerous moral and legal dilemmas regarding end-of-life decisions. Therefore, an analysis of medical decisions has become highly necessary, from an interdisciplinary view, combining bioethics and medical law perspective. **Objective.** To analyze and evaluate the bioethical and legal aspects, aiming for a clear understanding of their interpretation and application within different healthcare systems and their overall effects. **Material and methods.** To conduct this study, normative acts at the national and international levels, relevant historical case studies, and specialized literature in medical law were analyzed. The research framework also integrated a comparative approach to the conceptual particularities of the targeted problem within different geographical and cultural contexts. **Results.** A profound tension was highlighted between the sanctity of life and respect for human dignity, underscoring the inadequate adaptation of legal frameworks to fully address current bioethical challenges. Existing regulations present gaps, which generate uncertainty in their practical application, especially within cultural and religious contexts, often being neglected. The study identifies the necessity for improving access to palliative care and appropriate medication, while also emphasizing the need for implementing enhanced policies that reconcile patient autonomy with medical deontological obligations concerning the human body. **Conclusion.** The right to life and death remains a polarizing subject, requiring ongoing balanced approaches that take into account the value pluralism of society. The study proposes directions for non-discriminatory legislative and medical reform aimed at protecting the patient's fundamental rights. **Keywords:** life, death, bioethics, euthanasia, patient, autonomy, dilemmas.